

KIRJALLINEN KYSYMYS 231/2013 vp

Kela-taksin käytön ongelmat Lapissa

Eduskunnan puhemiehelle

Lapissa etäisyydet ovat pitkiä, ja erityistason sairaanhoitoa saadakseen ihmisten on matkustettava pitkiäkin matkoja. Lappiin on perustettu Kelan taksikeskus, josta matkat on tilattava. Kela-taksijärjestelmän myötä asiakas ei välttämättä saakaan matkalle tuttua taksikuskia. Esimerkkinä voidaan ajatella tilannetta, jossa potilas lähtee Nuorgamista Ouluun tai Rovaniemelle saadakseen hoitoa ja matka-aikaa tulee näin 10—12 tuntia. Potilas voi olla hyvinkin huonokuntoinen ja saattaa tarvita erityisissä toimenpiteissä, kuten vaippojen tai katetripussin vaihdossa, tukea matkan aikana. Kaikilla taksikuskeilla ei ole tällaisiin toimiin halua tai osaamista. Tämän vuoksi olisi ensiarvoisen tärkeää, että potilas voisi itse valita sen taksin, joka häntä lähtee tällaista matkaa kuljettamaan. Syrjäseuduilla ihmiset tuntevat toisensa, ja monet potilaat ovat käyttäneet vuosia samaa taksia. Puhuttaessa puoli vuorokautta kestävästä matkoista, on erittäin tärkeää, että vuorovaikutus toimisi kaikin tavoin.

Kela-taksi ei myöskään aina ole lähin taksi. Tätä ongelmaa kuvaa seuraava esimerkki: potilas oli soittanut itselleen kyytiä päästäkseen terveyskeskukseen. Lähin Kela-taksi oli 120 kilo-

metrin päässä — toisin sanoen taksin olisi tullut ajaa ensin 120 kilometriä kuljettaakseen potilasta viiden kilometrin matkan. Tämä on epäkohta, joka etenkin syrjäseuduilla voi tulla vastaan.

Jos potilas valitsee itse taksin, hän maksaa ensin matkan omasta kukkarostaan ja voi sitten hakea korvausta Kelalta. Harvalla potilaalla kuitenkaan on mahdollisuutta laittaa jopa tuhansia euroja odottamaan Kelan päätöstä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko perusteluissa kuvattuja pitkiä välimatkoista aiheutuvia erityispiirteitä huomioitu Lapin osalta,

millä tavoin Kela-taksijärjestelmää aiotaan kehittää, jotta perusteluissa kuvattuja epäkohtia voidaan korjata ja

onko Kela-taksijärjestelmä tuonut taloudellista säästöä, ja jos on, niin miten paljon?

Helsingissä 21 päivänä maaliskuuta 2013

Hanna Mäntylä /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kan-
sanedustaja Hanna Mäntylän /ps näin kuuluvan
kirjallisen kysymyksen KK 231/2013 vp:

*Onko perusteluissa kuvattuja pitkistä
välimatkoista aiheutuvia erityispiirteitä
huomioitu Lapin osalta,*

*millä tavoin Kela-taksijärjestelmää aio-
taan kehittää, jotta perusteluissa kuvat-
tuja epäkohtia voidaan korjata ja*

*onko Kela-taksijärjestelmä tuonut ta-
loudellista säästöä, ja jos on, niin miten
paljon?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kansaneläkelaitos korvaa sairaskuutuslain (1224/2004) 2 luvun 1 §:n perusteella sairauden hoitoon liittyvät matkakustannukset ja kuntou-
tusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 15 §:n
perusteella kuntoutuksesta aiheutuneet matka-
kustannukset. Kansaneläkelaitos on itsenäinen
julkisoikeudellinen laitos, joka vastaa sairausva-
kuutuslain 1 luvun 3 §:n perusteella sairausva-
kuutuksen toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä.
Kansaneläkelaitoksen toimintaa valvovat edus-
kunnan valitsemat valtuutetut. Hallituksella ei
ole toimivaltaa puuttua eikä vaikuttaa Kansan-
eläkelaitoksen päätöksiin säästötoimeenpan-
nossa. Sosiaali- ja terveysministeriö on kuiten-
kin pyytänyt kysymyksen johdosta lausunnon
Kansaneläkelaitokselta.

Kansaneläkelaitos ja Suomen Taksiliitto ry:n
välisellä runkosopimuksella luodun järjestelyn
avulla Kansaneläkelaitoksen maksamat matka-
korvaukset taksimatkojen kustannuksista voi-

daan suorittaa sähköisesti Kansaneläkelaitoksen,
taksiyhtiön ja autoilijan välillä. Suorakorvaus-
menettelyssä matkatilaukset keskitetään sairaan-
hoitopiirin alueella yhteen tilausvälitysyhtiöön.
Suorakorvausmenettelyssä asiakas maksaa mat-
kasta sairausvakuutuslain mukaisen omavastuu-
osuuden 14,25 euroa matkalta, kun matka tila-
taan keskitetysti taksien välityskeskuksesta. Mat-
katilausten keskittämisen tavoitteena on paran-
taa asiakaspalvelua sekä mahdollistaa matkojen
yhdistely matkakustannusten vuotuisen 10 pro-
sentin kasvun hillitsemiseksi. Tarkoituksena on
siirtyä taksimatkoissa nykyisen valtakirjamenet-
telyn korvaavaan sähköiseen suorakorvaukseen
koko maassa vuoden 2013 loppuun mennessä.

Lapin sairaanhoitopiirin alueella suorakor-
vausmenettely otettiin käyttöön tammikuussa
2012. Lapin alueella suorakorvausmatkat tila-
taan Rovaniemen Aluetaksi Oy:stä, joka väittää
tilauksen asiakasta lähimpänä olevalle vapaalle
taksille. Asiakas voi pyytää oman kotikuntansa
taksia matkalleen. Kansaneläkelaitoksen Rova-
niemen Aluetaksi Oy:ltä saaman selvityksen mu-
kaan Nuorgamissa asuva asiakas saa useimmiten
oman kotikunnan taksin matkalleen. Asiakkaalla
ei kuitenkaan ole mahdollisuutta valita omaa tiet-
tyä kuljettajaa, koska tällöin matkojen yhdiste-
lyä ei pystyittäisi toteuttamaan tehokkaasti.
Omaan niin sanottuun vakiotaksiin ovat kuiten-
kin oikeutettuja vaikeavammaisen lääkinnällisen
kuntoutuksen asiakkaat ja yli 65-vuotiaat asi-
akkaat, jotka ovat saaneet vaikeavammaisten lää-
kinnällistä kuntoutusta, alle 16-vuotiaat yksin
matkustavat lapset sekä vaikeasti sairaat pikku-
lapset, joiden hoito on keskitetty yliopisto- tai
keskussairaalaan. Kuten kysymyksessä tode-
taan, asiakkaalla on lisäksi edelleen mahdolli-
suus valita taksi suorakorvausmenettelyn ulko-

puolelta ja tilata se muualta kuin välityskeskuksesta, jolloin hän maksaa ensin koko taksimatkan hinnan autoilijalle ja hakee jälkikäteen korvausta Kansaneläkelaitokselta.

Kansaneläkelaitos kehittää suorakorvausmenettelyä saatujen palautteiden perusteella. Kansaneläkelaitoksen mukaan oman tutun taksin lupaminen jokaiselle pitkämatkaliselle vaikeutaisi kuitenkin merkittävästi matkojen yhdistelyä, koska suurimmat yhdistetystä saatavat hyödyt tulevat nimenomaan pitkien matkojen yhdistelystä.

Vuonna 2012 Kansaneläkelaitos korvasi noin 3,4 miljoonaa taksilla tehtyä matkaa. Vuositasol-

la korvattujen taksimatkojen määrä on kasvanut noin 8 prosenttia ja matkakorvausten määrä noin 12 prosenttia. Kansaneläkelaitoksen mukaan yhdisteltyjä taksimatkoja on tehty noin 220 000 ja yhdistelyn seurauksena matkakorvausten vuosikasvu on tahtunut noin 9 prosenttiin. Kansaneläkelaitos arvioi taksimatkojen yhdistelyn tuoneen noin 9 miljoonan euron säästön vuosien 2011 ja 2012 aikana. Arvio perustuu suorakorvausmenettelyssä mukana olevien 13 sairaanhoitopiirin alueiden tilausvälitysyhtiöiden toimittamiin raporteihin matkojen yhdistelyllä säästetyistä kilometreistä.

Helsingissä 11 päivänä huhtikuuta 2013

Sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 231/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Hanna Mäntylä /saf:

Har de karakteristika som det redogörs för i motiveringen och som orsakas av långa avstånd beaktats i fråga om Lapp-land,

på vilket sätt har man för avsikt att utveckla Folkpensionsanstaltens taxisystem för att de olägenheter som det redogörs för i motiveringen ska kunna avhjälpas och

har Folkpensionsanstaltens taxisystem lett till ekonomiska besparingar, och om så är fallet, i vilken utsträckning?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 2 kap. 1 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004) ersätter Folkpensionsanstalten resekostnader i anslutning till behandling av sjukdom och enligt 15 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) resekostnader i samband med rehabilitering. Folkpensionsanstalten är en självständig offentlighetsinrättning som enligt 1 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen ansvarar för uppgifter i anslutning till verkställigheten av sjukförsäkringen. Folkpensionsanstaltens verksamhet övervakas av fullmäktige som utses av riksdagen. Regeringen saknar behörighet att ingripa i eller påverka Folkpensionsanstaltens beslut i fråga om verkställandet av bestämmelserna. Social- och hälsovårdsministeriet har dock med anledning av det skriftliga spör-

målet bett Folkpensionsanstalten om ett utlåtande.

Folkpensionsanstalten har ingått ett ramavtal med Finlands Taxiförbund r.f. om ett förfarande för direktersättning av taxiresor. Med hjälp av det system som utformats genom ramavtalet kan de reseersättningar som Folkpensionsanstalten betalar för kostnader för taxiresor betalas elektroniskt mellan Folkpensionsanstalten, taxibolaget och chauffören. Enligt förfarandet med direktersättning centraliseras beställningen och förmedlingen av taxiresorna i varje sjukvårdsdistrikt till ett bolag. I anslutning till detta förfarande betalar klienten enligt sjukförsäkringslagen för varje resa en självriskandel på 14,25 euro då resan beställs centraliserat från taxiförmedlingscentralen. Syftet med centraliseringen av beställningen av taxiresor är att förbättra kundbetjäningen och göra det möjligt att samordna resor för att stävja ökningen av resekostnaderna som varit 10 procent per år. Avsikten är att i hela landet i fråga om taxiresor övergå från det nuvarande fullmaktsförfarandet till elektronisk direktersättning före utgången av 2013.

I området för Lapplands sjukvårdsdistrikt togs direktersättningsförfarandet i bruk i januari 2012. I Lapplandsområdet beställs direktersättningsresorna från Rovaniemen Aluetaksi Oy som förmedlar resan till den närmaste lediga taxi-chauffören. Klienten kan också framföra önskemål om att få en taxi från sin hemkommun. Enligt den utredning som Folkpensionsanstalten har fått av Rovaniemen Aluetaksi Oy får en klient som är bosatt i Nuorgam oftast en taxibil från hemkommunen då han eller hon beställer en resa. Klienten har dock inte möjlighet att välja sin egen taxiidkare eller en viss chaufför eftersom det försvårar en effektiv samordning av resorna.

Grupper som fortfarande är berättigade att använda en egen s.k. stamtaxi är klienter med svår funktionsnedsättning vilka får medicinsk rehabilitering, klienter över 65 år vilka tidigare har fått medicinsk rehabilitering för personer med svår funktionsnedsättning, barn under 16 år som reser ensamma och svårt sjuka småbarn vars vård har koncentrerats till ett universitets- eller central-sjukhus. Klienten har också fortfarande möjlighet att välja en taxi utanför direktersättningsförfarandet och beställa den någon annanstans ifrån än förmedlingscentralen. Då betalar klienten först hela resan till taxichauffören och ansöker därefter om ersättning hos Folkpensionsanstalten retroaktivt.

Folkpensionsanstalten utvecklar förfarandet med direktersättning på grundval av den respons som ges. Enligt Folkpensionsanstalten blir det ytterst svårt att samordna resorna om alla klienter som företar långa resor blir lovade en bekant taxibil eftersom den största nyttan med samordning-

en fås uttryckligen genom att samordna långa resor.

År 2012 betalade Folkpensionsanstalten ersättning för ca 3,4 miljoner resor som företogs med taxi. På årsbasis har antalet taxiresor som ersätts ökat med cirka åtta procent och reseersättningsbeloppet har ökat med cirka tolv procent. Enligt Folkpensionsanstalten har antalet samordnade taxiresor uppgått till ca 220 000 och som en följd av detta har den årliga ökningen av ersättningen av resekostnaderna kunnat stävjas till cirka nio procent. Folkpensionsanstalten bedömer att samordningen av taxiresorna har inneburit en besparing på ca 9 miljoner euro under 2011 och 2012. Bedömningen baserar sig på de rapporter som bolagen som har hand om beställningen och förmedlingen i tretton sjukvårdsdistrikt som omfattas av förfarandet med direktersättning har lämnat in över antalet kilometer som har sparats in genom samordningen.

Helsingfors den 11 april 2013

Social- och hälsovårdsminister Paula Risikko